

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

FELHIVÁS

a „gr. Tisza Lajos“, a „Wagner Károly“, az „Erzsébet királyné“, a „Luczenbacher Pál alapítvány“-ból és a „Faragó Béla“-féle alapítványból kiosztandó segélyek ügyében.

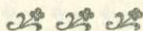
Az Országos Erdészeti Egyesület fenn megnevezett öt jótékony alapítványából a folyó évi segélyek ez év december hóban osztatnak ki. Az elsőnek a kamataiból az olyan önhihájukon kívül szorult helyzetbe jutott magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek nyerhetnek anyagi támogatást, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek első belépésüktől kezdve mostanáig legalább öt éven át tagjai voltak s mint ilyenek, tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek. A második alapítványból pedig az olyan erdőtiszti és erdőaltiszti özvegyek és árvák nyerhetnek segélyt, kiknek férje, illetőleg atyja az Országos Erdészeti Egyesületnek állandóan és szintén legalább öt éven át tagja volt és tagsági kötelezettségét teljesítette. A harmadik alapítvány segélyeért olyan elhalt magyar erdőtisztek árva leányai folyamodhatnak, kik az egyesületnek halálukig s szintén legalább öt évig tagjai voltak és tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek. A negyedik alapítványból hasonló feltételek mellett erdőtiszti özvegyek és árvák, az ötödikből erdőtisztek és altisztek árvái nyernek segélyt.

Ezen feltételekhez képest felhívjuk tehát az érdekelteket, hogy hiteles okmányokkal felszerelt **bélyegtelen** folyamodványaikat legkésőbb folyó évi november hó 10-ig az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám, II. emelet) nyujtsák be.

A folyamodványban kitéüntetendő: az élvezett fizetés vagy nyugdíj és nevelési pótlék összege, az összes gyermekek száma, kora és foglalkozása, nemkülönben az, hogy azok részesülnek-e máshonnan segélyben (alapítványi hely, ösztöndíj, állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segítő alap stb.).

Budapest, 1914. évi szeptember hó.

A titkári hivatal.

IRODALOM.

Lapszemle.

Poroszország gazdasági fellendüléséről II. Vilmos császár 25 évi uralkodása alatt a „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen” című szaklap egyik múlt évi számában *Semper* eberswaldi erdőasszeszor érdekes adatokat közöl, amelyek most, amidőn a Németbirodalommal együtt küzdenek hadseregeink, kétszeres érdeklődésre tarthatnak számot és megvilágítják azt az óriási gazdasági fellendülést, amely szövetségesünk erejének annyira csodálatos megnyilvánulásait megérthetővé teszi.

A lakosság Poroszországban 1885-től 1910-ig 42%-al szaporodott.

A kivándorlás, amely 1881-től 1885-ig 857.287 németet vitt ki hazájából, lényegesen csökkent, 1907—1911-ig már csak 124 721 kivándorlót mutat ki a birodalmi statisztika.

A tengerentuli kivándorlás helyébe a földmives lakosság közt keletről nyugat felé az iparközpontokba: Hamburg és Berlin felé történtek eltolódások; a földmives népesség elvándorlását Orosz-Lengyelországból és Galicziából eredő vándormunkások pótolják.

A szárazföldi elvándorlással a foglalkozás megváltoztatása együtt járt.

Még 1882-ben a gazdálkodó népesség a Németbirodalomban 42%-ot tett ki, 1907-ben már csak 29%-ka az összes lakosságnak.

Németország képes volt a saját népességi szaporulatát az országban megtartani, foglalkoztatni és táplálni.

A megélhetés szemlátomást javult és daczára a takarékoság iránti érzék csökkenésének, a takarékpénztárakban a betétek jelentékenyen szaporodtak.

A betétek összege a német birodalmi takarékpénztárakban:

1900-ban... --- --- ---	8·84	milliárd	márka	volt
1910-ben... --- --- ---	16·78	”	”	”

Ipari körökben a munkabérek 1888-tól 1911-ig több mint 50%-kal emelkedtek.

A német mezőgazdaság a XIX. század végén nehéz gondokkal küzdött. A közlekedés fejlődése és olcsóbbá tétele, a tengerentuli világgazdasági vonatkozások, újabb területeken erőteljes szűz talajok-

nak európai földmivestelepitvényesek által történő feltárása, különösen Amerikában: a mezőgazdasági termények árapadását okozták, amit a beviteli vámok sem voltak képesek megszüntetni.

De a mezőgazdasági termelés emelkedése mégis lényegesen nagyobb, mint a népesség szaporodása és csupán rossz időjárás és pusztítást végző állatjárvány akasztották meg legutóbb ebben a fejlődésben.

A népesség szaporodásával és az ipar felvirágzásával a nagyobb mérvű építési tevékenységnek megfelelően, a fafogyasztás is rendkívül emelkedett.

A haszonfa bevétele a külföldről folyton emelkedő irányzatú volt; 135⁰/₀-kal emelkedett, szemben a 40⁰/₀-nyi népességi emelkedéssel.

A fűrészáru-bevitel is tetemesen emelkedett, ami a beviteli vámok emelését teszi szerző szerint a legközelebbi vámtarifa-revizió alkalmával, a nemzeti munkaerő megvédése érdekében, szükségessé.

A fa bevitelére a főbb piacok Oroszország, Finnország és Ausztria-Magyarország.

A gömbölyűfa évi bevétele Orosz- és Finnországból az 1888/96. és 1908/12. évi átlag szerint 112⁰/₀-kal emelkedett; a fűrészárué 347⁰/₀-kal.

Ausztria-Magyarországra nézve a bevétel megfelelő számai 78 és 115⁰/₀.

Nagyarányu szállítók még Svédország, az Egyesült-Államok, Norvégia és Románia.

Japánország tölgyfaszállításával mindinkább nevezetesebb helyet foglalt el.

A német termelés fában a lefolyt 25 év alatt kétséggel szintén emelkedett, ami a vasutak, vízi vonalak és az uthálózat szaporításának tudható be és az emelkedő faárak mellett az évi hozamot és különösen a haszonfaszázalékot emelte.

1910-ben mintegy 300 millió márkát fizetett Németország a külföldnek fáért.

Míg a múlt század első felében, de 2—3 évtizedig még azon túl is az erdők irtása és szántóföldekké való átalakítása még feltétlen erdőtalajokon is gyakran előfordult és ennek következtében az erdőállomány Posen és Nyugatporoszország tartományokban a

XIX. század első felében kerek számban egynegyed részszel apadt, addig 1872-től kezdve az erdőterület Poroszországban ismét nagyobbodott, úgy a kincstár tulajdonában, mint a többi uradal-maknál.

A pénzeszközök, amelyekkel az állam az erdőterület nagyob-bitására a mozgalomba beleavatkozott, eleinte csekélyek voltak; a 80-as években a vásárlási alap átlag 2 millió márkát tett ki.

1900-ig különösen oly magánuradalmakat vásárolt meg az állam, ahol a kihasználás kelleténél nagyobb mérvű volt és a kopárság hovatovább az egész környékre veszedelmessé vált.

Nyugaton, Schleswig-Holsteinban és Hannoverában ebben az időben tőzeglápoknak megvásárlására törekedtek, Nyugat-Weszfáliá-ban és a Rajnavidéken pedig elpusztított hegyoldalak megszerzé-sére fektettek különös súlyt.

Mindössze állami terület eladatott: 1891—1900. évben 2904 *ha* 42.44 millió márkáért, 1901—1910. évben 10.967 *ha* 57.816 millió márkáért.

Ehelyett vásároltatott: 1891—1900. évben 70.392 *ha* 12.192 millió márkáért, 1901—1910. évben 182.865 *ha* 60.069 millió márkáért.

Azonkívül csere után az állami erdők területe szaporodott: 1891—1900. évben 29.197 *ha*-ral; fogyott: 7382 *ha*-ral, 1901—1910. évben szaporodott 12.867 *ha*-ral; fogyott; 8298 *ha*-ral.

Összesen az állami erdőbirtok területe az utolsó .25 év alatt 12⁰/₀-kal megszorodott, ami olyan erdőpolitikai munka aránylag rövid idő alatt, aminőt egyik európai állam még csak megközelítőleg sem tud felmutatni.

A vásárolt területek 1900-ig tulnyomórészt sivár területek, gyenge legelők és tulhasznált magánerdők, amelyek faállománya 30 évesnél korosabb nem volt.

A vásárlási alap fokozódásával lehetségessé vált erdőket koro-sabb faállománynyal is megszerezni és azokat a pusztításoktól megóvni.

Az állami erdőkön kívül a viszonyok nem ily kedvezők.

A községi és közbirtokossági erdők területe mégis megszo-rodott, míg a magánerdőbirtok területe 4⁰/₀-kal apadt, az apadásnak egy része azonban az állami erdőterület szaporodásába tudandó be.

Az évszázad fordulója körül a mezőgazdák is kezdték belátni, hogy számos hely van, ahol okszerű jövedelmet csupán az erdőgazdálkodással lehet elérni.

Ez a kezdeményező magánerdőfelújítási tevékenység természetesen elsősorban a nagyobb, vagyonosabb és jobb belátással bíró földbirtokosoknak köszönhető; habár parasztbirtokokon is eszközöltettek hasonló újraerdősítések.

Korábbi nemzedékek erdőjogosultságainak (legelő, alomgyűjtés) megváltása és alkalmasabb talajtvédő fajok megválasztása által a talaj minőségét emelték, úgy hogy a mai fejszeérett faállományban sokkal nagyobb fakészletek vannak, mint 50 évvel ezelőtt voltak.

Nagyobb mérvű áterdölések ott voltak lehetségesek, ahol vasutak és utak az erdőket feltárták, a bányá- és papírfa nagyobb távolságokra szállítható és a fogyasztási helyeken értékesíthető volt.

1900—1909. évben az előhasználatok a porosz állami erdőkben megkétszereződtek.

Sokkal különfélébb a magánbirtokok sorsa Poroszországban ugyanabban az időszakban.

Míg a nagyobb magánerdőterületek, különösen a hitbizományilag kötött birtokok, kielégítő erdőállapotot mutatnak fel, az a községi és kiserdőbirtokoknál ritka kivétel számba megy.

Gazdasági tőke, iskolázott személyzet és szakismeretek hiányoztak; az erdő inkább az alomgyűjtés és cserkéreghántás, mint a fatenyésztés helye volt.

Az volt és részben még most is az a mintegy 830.000 *ha* kiterjedésű magánerdőterület, amely a porosz erdőterületnek 10%-a.

Az állam egyes helyeken elhanyagolt erdőrészeknek nagyobb mérvű összevásárlása által igyekezett segíteni.

Állami segélyezések, oktatás, vetőmag és csemete ingyenes szolgáltatása ugyanezt a célt követte.

Minthogy az erdők az egészségre hátrányos viszonyok közt dolgozó nagyvárosi néptömegeknek üdülőhelyéül is szolgálnak, a magán és állami erdőterületeknek eladása nagy városok közelében, különösen Berlin mellett, élénk erdővédelmi mozgalmat idézett elő, amely nyilvános gyülekezetekben jutott kifejezésre.

Az államhatalom a szükséges szabadterület biztosítását oly feladatnak nyilvánította, amely elsősorban az illető községek dolga. Így lett eladva a Berlin közelében elterülő mintegy 4.000 ha kiterjedésű „Grunewald“ nevű erdőbirtok is, amely 50 millió márka vételárban Berlin város tulajdonába megy át.

Károsan hatottak az utóbbi években a magánerdőbirtokoknál némely vidéken oly gyakori birtokosváltások.

Bizonyos körökben most a társadalmi állásnak szinte követelményeként tekintik a vadászatnak saját birtokon való gyakorlását, viszont oly tulajdonosok, akiknek nincs szándékukban az állandó megtelepedés, nagyon könnyen hajlandók az erdőeladásra.

Többszöri birtokcsere után aztán igen gyakran irtott terület van ott, ahol azelőtt vidám növésű faállomány az eredeti birtokos büszkesége volt.

Az erdő fentartásának egy újabb akadályja abban jelentkezik, hogy néhány tartományban a községi adót nem a talaj jövedelme után, hanem a birtok eladási, illetőleg forgalmi értéke alapján számítják és szabják ki; ahol ez az adókivetési mód szokásos, ott az erdő pusztul, mert a faállomány letarolásával sietnek a birtok értékét leszállítani.

Az erdei kihágások, amelyek mint falopások régente oly gyakoriak voltak, lényegesen apadtak.

Épp úgy a vadászati kihágások az egykoriakhoz képest csökkentek.

Az erdei kihágások az utolsó 25 évben az egykoriakhoz képest mintegy egyhatodára apadtak, ami a vidéki lakosság fegyelmeztségére és a törvények tiszteletére vall.

Nem olyan kedvező az erdőégésekről szóló statisztika.

Tekintetbe veendő azonban, hogy a lakosság rendkívüli emelkedése, a vasárnapi turisztika fejlődése, a vasuthálózat nagyobbodása, a vonalak mentén telepített terjedelmes tűlevelű sűrűségek mindmégannyi körülmény, amely igen nagy mértékben hozzájárul az erdőégési esélyek szaporításához.

Erre való tekintettel 1905-ben igen részletes előírások jelentek meg a vasutvonalak mentén tartandó tűzmentesítési övek kezelésére és művelésére vonatkozólag. Számos fenyvesben tűzörtornyok

állítottak fel. Telefonösszeköttetés a tűzoltó legénység gyors egybehívását lehetővé teszi.

Az erdőápolás üdvös hatása az erdőt fenyegető rovarkároknál is szembeötlő.

Tiszta és egykoru erdők következményeként egyes rovarok ugyan újabb időben is rendkívül nagy mértékben léptek fel károsítóan, különösen a keleti tartományok erdei fenyveseiben, ahol pl. az apáczalepke elszaporodása következtében 1908—1910. években 5¹/₂ millió köbméter fenyőfát kellett tarolni. De a míg régebben a lepkekárosítást rendszerint még nagyobb szúrkár követte, addig most a gyorsan keresztül vitt óvrendszabályok következtében ez teljesen elmaradt.

A cserebogár által megfenyegetett erdőtelepítések megvédésére az általános gyűjtés teljes sikerhez vezetett.

Nehezebben leküzdhetőnek mutatkoztak a gombavilágból származó ellenségek.

A tűhullás éveken át éppoly veszedelmes ellenségnek mutatkozott az erdei fenyvekben, mint a cserebogár volt.

Csak a rézgálicz- és rézoldattal való permetezés vezetett sikerhez, habár az egyéves csemeték teljes megvédésére még mindig hiányzik a kellő eszköz.

Az erdei fenyőtapló is óriási mértékben lépett fel és a faegyedeket ugyan egészen meg nem ölte, de mű- és hasznofára alkalmatlanná tette és ezzel értéküket nagyon apasztotta.

A legelőt, a faszenet, gyantát, szurkot, hamuzsirt és almot szolgáltató egykori erdőktől eltérően a XIX. század folyamán az „erdő” kizárólag fatermelő területté lett; eleinte tűzifát, majd később mindinkább hasznofát szolgáltatva.

A hasznofatermeléshez való áttérést a mezőgazdaság fellendülése, a szolgáltatások megváltása, a népesség rendkívüli megnövekedése, annak vállalkozási kedve és teljesítőképessége, az ezzel összefüggésben lévő haszon- és műfaszükséglet tetemes fokozódása, a nemzetközi és a tengerentúli világforgalom fejlődése és cél tudatos lebonyolítása és nem kevésbé a belföldi nagyobb terjedelmű erdőségek fejszeérett fakészleteinek vasutak, utak és vízvonalak által történt feltárása, valamint a szállítási tarifák olcsóbitása tették lehetségessé.

Csupán a cserkéregüzem nem vett részt az általános emelkedő mozgalomban, sőt ellenkezőleg feltartóztathatatlantul hanyatlik. A német cserkérget a külföldi cserzőanyagok hovatovább kiszorítják.

De nemcsak a faszükséglet emelkedett rendkívül és evvel együtt az erdők jövedelme, hanem egészen új értékesítési lehetőségek nyíltak meg, így pl. a szomszédos külföldről behozott tölgybányafát teljesen kiszorította a belföldi fenyőbányafa.

Hasonlóképen emelkedett a papirfaszükséglet is.

A bányafa a legdöntőbb befolyással bír a poroszországi fenyőerdők jövedelmezőségére. Amíg a német kőszénbányák 1887-ben 60·3 millió *t* kőszén termeltek, 1911-ben 152·8 millió *t*-ra, illetve a 2^{1/2}-szeresre emelkedett a termelés.

A bükkfának vasuti talpfára való alkalmazása, dacára az újabb rendszerű olcsóbb telítési eljárásnak, nem abban a mértékben emelkedett, hogy az arra alkalmas bükkfa még csak megközelítőleg is feldolgozható volna.

Az összes porosz vasutvonalakon kerekszámban $\frac{1}{5}$ rész bükk-talpfá van.

A vastalpfá egyrészt, a fenyőtalpfá és a külföldről nagymennyiségben szállított tölgytalpfá másrészt és az ezáltal okozott árnyomás akadályozza annak általánosabb alkalmazását.

A poroszországi állami erdőkben a 100 és ennél több éves korosztály területe a túlevelüeknél — tehát a döntő fanemeknél — 1881-től 1911-ig, illetve 30 év alatt 70%-kal emelkedett: ami eredménye a gondoskodó gazdálkodásnak és ami a jelenben a jövedelem rendkívüli emelkedését jelentékeny részben lehetővé tette.

Igy a tömörfa-kihasználási eredmények emelkedtek:

5·878 millió	<i>tm</i> ³ -ről	1888-ban
6·651	„	<i>tm</i> ³ -re 1900-ban
és 8·689	„	<i>tm</i> ³ -re 1913-ban

illetve kerekszámban 48%-kal 1888-tól, 30%-kal 1900-tól.

Az utolsó 25 év a vadászati törvények egész sorozatát hozta, különösen a vad által okozott károk megtérítésére vonatkozólag.

A kártékony duvad alapos pusztításával a nyul- és fogolyállomány jelentékenyen javult.

Új otthont talált a magasvad a terjedelmes új telepítvényekben.

Az őz és a jávorszarvas is megszorodott, a dámvad kisebb mértékben.

A vadállomány, bele nem számítva a váltóvadat

	szarvas	dámvad	őz
1894-ben... ..	22.957	10.161	83.226 drb.
1910-ben... ..	29.438	12.665	141.503 "

A jávorszarvas Keletporoszországban annyira elszaporodott, hogy erdőápolási szempontból annak terjedését meg kellett szorítani.

A magasvadról a váltóvad figyelembevételével 50%-nyi szaporulat becsülhető, ami annál öröndetesebb körülmény, mert az állami erdőkben jelenleg nagy súlyt fektetnek arra, hogy az egyes kerületekben a vadállomány az erdőápolással összeegyezhető arányban tartassék, amiből aztán a fővadrak általánosabb, de sokkalta gyérebb elterjedése származik.

A fővadról a gondos lelövés által a him és nőstény közötti arányt sikerült akként szabályozni, hogy ezáltal az aggancsképződésben jelentékeny javulás állott be.

Hasonló eredmények éretek el az őznél is.

A szabályozott lelövés és a helyes arány betartása a jávorszadról Keletporoszországban annyira beváltott, hogy jelenleg oly aggancsárok vannak, aminők rég elmúlt idők óta nem voltak ismeretesek.

Az elejtett szarvasok száma 10%-kal emelkedett; a tehén- és borjulelövés több mint 120%-kal, a dámvadról 60%-kal nagyobb lett.

A terítékre hozott őzszakok száma 15%-kal emelkedett, az őztehénké 800%-kal!

A fővad minőségi javulása az évi agancskiállítások alkalmával volt megállapítható.

A vadállomány emelésével, ennek megfelelően az állampénztárban a jövedelem is szaporulatot mutat:

az 1887—88. idényben	255.229	márka	volt	a	fiszta	jövedelem
" 1911—12.	"	599.357	"	"	"	"

